

افت و خیز صنایع غذایی

علی موحد، عضو کانون انجمن‌های صنایع غذایی ایران گفت: در سال‌های گذشته هر چند صنایع غذایی در تحریم نبود، با این حال اگر گشایش اعتبار یا ال‌سی در زمینه غذا صادر نمی‌شد این مشکل به دلیل نبود همکاری بانک‌های داخلی به وجود آمده بود و گزینه سیستم بین‌المللی هیچگاه سیستم غذایی را تحریم نکرد.

توصیه‌های اقتصادی برای رونق کوتاه‌مدت صنایع سبک

دریچه

۷ عامل سمنی برای صنایع کوچک و متوسط

جوزف شومبیر (یکی از ۳ اقتصاددان نامی جهان) گفته است که رشد اقتصادی هر کشوری مرهون تلاش کارآفرینان است و غفلت از سرمایه‌های اجتماعی و اتکاب سرمایه و ماشین‌آلات باعث عقب‌ماندگی کشورها از روند رشد و توسعه می‌شود. او بر این باور بود که ابتکار عمل‌های کارآفرینان موجب سرمایه‌گذاری‌ها و اشتغال جدید، افزایش تولید و رونق اقتصادی را فراهم می‌آورد.

عصر صنایع بزرگ (به اصطلاح دود کشتی) که یک مرحله پس از خام‌فروشی به شمار می‌رود، به سر آمده و اکنون دوران تولید و مشارکت در اقتصاد جهانی با صادرات کالاها یا ارزش افزوده بالا و متکی به نیروی کار و خلاقه است. البته تاکید بر لزوم عادلانه‌سازی فضای کسب و کار و تقویت بخش خصوصی واقعی شامل صنایع کوچک و متوسط پایین دستی که ایجادکننده اشتغال و ارزش افزوده و دارای توان صادراتی مزیتی هستند منافاتی با توسعه پایدار و رقابتی صنایع بزرگ ندارد اما می‌تواند تا هنگامی که دولت و بخش‌های شبه‌دولتی و عمومی علاوه بر اداره امور کشور با تکیه بر گسترش صنایع بزرگ خود نیز بنگاه‌داری کنند، رقیب و مانع بزرگ رشد بخش خصوصی واقعی و کارآفرینان به شمار خواهند آمد. از این رو، دیده می‌شود که همواره بخش مهم بنگاه‌های کوچک و متوسط در حاشیه سیاست‌گذاری‌های کشور قرار می‌گیرد، آن‌هم در حالی که بنگاه‌های کوچک و متوسط عهده‌دار بیش از نیمی از اشتغال و تولید ناخالص داخلی جهان هستند. بررسی داده‌های رشد صنعتی دهه ۸۰ نشان می‌دهد، روند توسعه صنعتی کشور بر اساس گسترش صنایع بزرگ شکل گرفته و نظر به ماهیت و کارکرد صنایع کوچک و متوسط پایین دستی، آنها باید ارزش افزوده بیشتری نسبت به صنایع بزرگ ایجاد کرده باشند، رشد ارزش افزوده ناچیز یا منفی داشته‌اند. بر اساس آخرین گزارش‌های رسمی، ۹۲ درصد صنایع کشور شامل صنایع کوچک و متوسط می‌شود که در حال حاضر ۸۰ هزار واحد صنعتی با اشتغالزایی حدود یک میلیون نفر جایگاه خود را به خوبی نشان داده‌اند. میزان سرمایه‌گذاری در صنایع کوچک معادل ۲۴ درصد اشتغالزایی این صنایع ۲ برابر است. تا پایان شهریور سال جاری ۸۸ هزار واحد صنعتی در کشور به بهره‌برداری رسیده که ۸۱ هزار واحد جزو واحدهای صنعتی کوچک بوده است.

هم‌اکنون صنایع کوچک و متوسط بخش خصوصی زیرفشارهای خردکننده ناهادانه و ضدرقابلی قرار دارند که مهم‌ترین آنها عبارتند از: کاهش مستمر نرخ حقیقی تبدیل ارز و در نتیجه ارزان‌تر شدن کالای وارداتی نسبت به کالای داخلی، نبود دسترسی و هزینه بالای تامین مالی، انتقال فشار بار مالیاتی به صنایع کوچک و متوسط بخش خصوصی، تسهیل واردات و تمرکز بار وارداتی بر صنایع کوچک و متوسط، اجرای طرح هدفمندی یارانه‌ها بدون حمایت از تولید، معوقات بانکی و بدهی‌های انباشته ناشی از زیاندهی به علت فعالیت در زیر ظرفیت اقتصادی و افزایش عمومی هزینه‌های کسب و کار. نبود تامین نقدینگی، افزایش هزینه‌ها و قیمت تمام‌شده، فشار واردات بالا، شرایط ریزش ارز و شرایط رکودی بازار فروش منجر به کاهش توان تولیدی آنها شده است.

مهم‌ترین راهکار برون‌رفت اقتصاد از رکود، تسهیل فعالیت و رفع سختگیری‌ها و تحمیلات کنونی روی بنگاه‌های کوچک و متوسط به عنوان نیروی پیشران است تا ضمن باز شدن گلوگاه اقتصاد کشور با ایجاد مشاغل جدید ارزش افزوده مولد و توان مصرف نیز افزایش یابد. در این زمینه، صنایع کوچک و متوسط از این مزایا برای به حرکت درآوردن کل اقتصاد نیز برخوردارند: سرعت بالای عملیاتی شدن و تاثیرگذاری مستقیم بنگاه‌های کوچک و متوسط (حلقه‌های نهایی صنعتی) روی صنایع بالادستی و جنبی و بازار مصرف، توان ایجاد اشتغال بالا، کاهش قیمت تمام‌شده و قیمت فروش با توجه به افزایش تولید، خروج از چرخه کاهنده و ورود به چرخه فرابنده ارزش و سوددهی، انتقال سریع منابع دریافتی به بخش‌های دیگر و تحریک آنها، تاثیر سریع بر فعال شدن دیگر حلقه‌های زنجیره تامین و افزایش مستقیم توان مصرف مردم.

بخش پیشران حقیقی و واقعی هر اقتصادی نیروی کار و خلاقه و کارآفرینان هستند و صنایع بزرگ نیز در صورت ارتباط تنگاتنگ با صنایع کوچک و متوسط پایین دستی که به صورت زنجیره‌های عرضه، شبکه‌های پیمانکاری یا خوشه‌های صنعتی تعریف می‌شود، می‌توانند به عنوان پشتیبان و مکمل و حلقه اولیه یا نهایی این بخش به شمار روند. در بیشتر کشورها و به ویژه اقتصادهای توسعه یافته، به صورت متمرکز، مشخص و روشن از صنایع کوچک و متوسط و به صورت عام‌تر بنگاه‌های کوچک و متوسط (SME) پشتیبانی می‌شود، اما در ایران به صورت ناقص و منفصل، امر راهبری و تسهیل فعالیت صنایع کوچک و متوسط هدایت می‌شود. با وجود همه مشکلات و معضلات موجود و پیش‌رو، در صورتی که از تسلط درآمدهای نفتی بر بدنه اقتصاد جلوگیری شده و تبعیضی بین صنایع بزرگ دولتی و عمومی و صنایع کوچک و متوسط بخش خصوصی انجام نشود، اقتصاد و بخش‌های مولد و کارآفرین کشور قادر به گذار از دوران رکود کنونی خواهند بود. به امید روزی که دست‌اندرکاران راه توسعه و نجات کشور را در پشتیبانی از کارآفرینی و رشد بخش خصوصی مولد و تکیه بر خلاقیت و نیروی کار ایرانی ببینند. فردا دیر است.

منبع: اقتصاد آنلاین

صفیه رضایی گروه صنعت

داود فدایی

رحیم ادریسی

محمد حسن اعتضادی

عبدالرضا امیرتاش

علی اصغر پورمهین

مهدی ناظمیان

مهدی باستان‌فر

فرهاد رهنما

حسین درودیاریان

مسعود شنتانی

واحد‌ها و کارخانه‌های تولیدی که در دوران پسابرجام وارد یاراه اندازی می‌شوند باید بیشتر فناوری‌بر و دستگاه‌محور باشند

سرمایه‌های رونق صنعت نیاز است باید با عنوان سرمایه‌گذاری خارجی وارد تولید شود

و صادرات است باید محصول و روش تولیدی خود را تغییر دهند. **تولید لامپ «ال‌ای‌دی» متکی به حمایت دولتی** حسین درودیاریان، رییس اتحادیه صنف لوازم الکتریکی تهران به **صنعت** گفت: برخی تولیدات الکترونیکی همچون تولید لامپ ال‌ای‌دی نوین و نو پا است و نیاز به حمایت دولت دارد. امید است که در پسابرجام روند تولید و راه‌اندازی تمامی محصولات و قطعات ایجاد شود.

یخچال‌سازی نیازمند سرمایه‌گذاری خارجی فرهاد رهنما، عضو انجمن صنایع لوازم خانگی ایران با بیان اینکه سرمایه‌گذاران باید در صنعت یخچال‌سازی سرمایه‌گذاری کنند به **صنعت** گفت: اگر مسئولان حمایت نکنند فرصت‌های خوبی را از دست می‌دهیم. سرمایه‌گذاری و تعامل با شرکت‌های خارجی نیاز به نگاه مسئولان دارد. به علاوه اینکه انتقال فناوری باید در این صنعت انجام شود. **صرفه اقتصادی مبتنی بر تولید بالا** رحیم ادریسی، نایب‌رییس سندیکای آسانسور و پله برقی با اشاره به دوران سختی از برجرام به **صنعت** گفت: تولید پله برقی تنها برای مصارف داخل کشور توجیه اقتصادی ندارد؛ چراکه حداقل باید ۱۰۰۰ دستگاه پله برقی تولید شود تا صرفه اقتصادی داشته باشد. از این رو دولت باید زمینه‌های صادراتی را مهیا کند. به علاوه اینکه صادرات باید دارای مولفه رقابت‌پذیری باشد.

رونق برای اشتغالزایی مهدی باستان‌فر، رییس کمیسیون صادراتی اتحادیه سراسری تعاونی‌های تامین نیاز کشور نیز به **صنعت** گفت: با ورود فناوری و تجهیزات دستگاه‌های فرسوده به دستگاه‌های جدید به طور قطع ظرفیت اشتغالزایی بالاتر هم می‌رود. البته صنعت پلیمیر و پلاستیک تنها در ایران صنعتی اشتغالزا به شمار نمی‌رود بلکه این ویژگی این صنعت در تمام کشورهای جهان دیده می‌شود. امید است که بعد از خروج از رکود، این صنعت پیشرفت بیشتری داشته باشد.

ایجاد هماهنگی بین تولید و پژوهش‌ها مهدی ناظمیان، تولیدکننده باتری به **صنعت** گفت: باید ارتباط ویژه‌ای بین توان پژوهشی و اقتصاد برقرار شود. شرکت‌های تولیدی همیشه درگیر تولید هستند ولی هیچ هماهنگی بین بخش تولیدکننده و تحقیقات برقرار نمی‌شود. این هماهنگی و پیوند وظیفه دولت است.

در مجموع، نگاه بیشتر تولیدکنندگان این است که اگر زمینه تولید فراهم باشد فضا برای اشتغال نیز بیشتر می‌شود. به عبارتی اگر بستر تولید و صادرات مهیا شود فضای رونق و پیشرفت برای هر دو دسته صنایع کارگرم و سرمایه‌بر به وجود می‌آید. برخلاف نظر کارشناسان اقتصادی، بیشتر تولیدکنندگان ملزومات تولید را از دولت می‌خواهند.

گفت: صنعت غذا دچار افت و خیز می‌شود اما هرگز تعطیل نمی‌شود. به همین دلیل رفع تحریم‌ها برای صنایع غذایی مزایایی که داشت از جمله اینکه واردات مواد اولیه را آسان‌تر کرد. هر چند صنایع غذایی در ردیف تحریم‌ها قرار نداشتند، اگر گشایش اعتبار یا ال‌سی در زمینه غذا صادر نمی‌شد این مشکل را بانک‌های داخلی به وجود آوردند و گزینه سیستم بین‌المللی هیچگاه سیستم غذایی را تحریم نکرد. با این همه می‌توان گفت که صنعت غذا آماده‌ترین صنعت برای توسعه مجدد است. البته معنی آن نیست که در دوران تحریم آسیب ندید. واقعیت این است که صنعت غذا در دوران تحریم کمتر آسیب دید چون مجبور بود خود را سرپا نگه دارد. با این حال رکود اقتصادی گریبانگیر بخش‌های صنایع غذایی نیز هست اما کمتر آسیب دیده می‌بینند. به همین دلیل بعد از برجرام اگر برخی مقررات داخلی گریبان بخش‌های خارجی این صنعت می‌تواند نقش موتور محرک بخش‌های مهمی از اقتصاد را بر عهده بگیرد. موحد افزود: صنایع غذایی کمترین سهم دولتی را دارند و بیشتر دست بخش خصوصی هستند. از ۲۰ سال گذشته در بخش غذا سرمایه‌گذاری قابل توجهی داشتیم و به همین دلیل توانستیم تراز کیفی خود را هم‌سطح جهانی قرار دهیم. به ویژه اینکه این صنعت از پراکندگی برخوردار است و می‌توان گفت در سراسر کشور کارخانه‌های صنایع غذایی حضور دارند.

وای در پاسخ به سؤالی درباره پیش‌نیازهای رونق در صنایع تبدیلی گفت: رونق از چند ناحیه می‌تواند مجموعه‌ای را متاثر کند. از نظر دانش فنی و فناوری کشور ما در تراز جهانی قرار گرفته است. درست است که در سال‌های گذشته دچار رکود شدیم اما صنایع تبدیلی ما جزو صنایع پیشرفته در دنیا است. بسیاری از محصولات ما به کشورهای غربی که استانداردهای غذایی بالایی دارند نیز صادر می‌شود. متأسفانه آنچه گریبانگیر محصولات تولید داخلی است نبود رقابت با تولیدات مشابه خارجی به دلیل وجود نرخ بهره بانکی زیاد (۳۰ درصد) است. کالایی که با این شرایط به مرحله تولید درمی‌آید امکان رقابت با محصولات را دنیا ندارد. از این‌رو باید ابتدا مشکلات داخلی و بانکی حل و فصل شود.

نظرات و دیدگاه‌های دیگر داود فدایی، عضو انجمن صنایع خورشیدی ایران به **صنعت** گفت: صنایع کوچک باید در یک شبکه، از خدمات نوآوری استفاده کنند تا از مشکلات تولیدی نجات پیدا کنند و تولیدکنندگان بتوانند با هزینه کمتر و با کیفیت بالاتر کالاهای خود را ارائه دهند. این نوآوری در فرآیند تولید، ساختار، محصول، خدمات و نوع فروش وجود دارد.

تغییر روش‌های تولیدی مسعود شنتانی، رییس سندیکای تولیدکنندگان تجهیزات فناوری اطلاعات ایران به **صنعت** گفت: از آنجا که اهداف صنعتگران در زمینه تولیدات صنعتی، رقابت

برقرار باشد تا جهشی در واحدهای تولید ایجاد شود. همچنین نمایندگان برای عرضه محصولات صنعتی در داخل و خارج کشور ایجاد کنیم تا پیشرفت واحدهای تولیدی در کوتاه‌مدت حاصل شده، به علاوه اینکه در صنایع بزرگ سرمایه‌گذاری‌های مشترک انجام شود.

۷ فاکتور پیشرفت صنعت محمد حسن اعتضادی، کارشناس اقتصادی و استاد دانشگاه به **صنعت** گفت: صنایع به دو دسته کارگرم و سرمایه‌بر تقسیم می‌شوند. برای اینکه در صنایع سبک با پیشرفت و رونق در دوره‌های مورد پیش‌بینی روبه‌رو شویم باید عوامل اساسی همچون نیروی انسانی، فناوری، مواد اولیه، پول و سرمایه، مدیریت، دانش فنی و انرژی را مهیا کنیم. این ۷ فاکتور برای پیشرفت صنعت لازم است. اعتضادی افزود: سرمایه‌ای که برای رونق صنعت نیاز است باید با عنوان سرمایه‌گذاری خارجی وارد تولید شود. به علاوه اینکه ماشین‌آلات تولید باید تجهیز و نوسازی شوند؛ چرا که در کیفیت تولید اثر می‌گذارند. به علاوه اینکه باید کالاهای ضروری بیشتر در کشور تولید شود تا بتوانیم جلوی واردات را بگیریم؛ چرا که در حال حاضر ۴۰ درصد صنعت در عمل تعطیل و در بقیه موارد نیاز به نوسازی و تجهیز ماشین‌آلات دارند. این کارشناس اقتصادی با اشاره به لزوم آموزش نیروی کار در صنایع کوچک و متوسط بیان کرد: باید آموزش‌های صنعتی مورد کاربرد در صنایع داده شود و مدیریت‌های جدید این نکته را اهمیت دهند؛ چراکه دیده می‌شود بخش‌های آموزشی ما هیچ‌گونه ارتباطی در صنایع ندارند.

به عبارتی صنعت ما باید در ارتباط با دانشگاه باشد. از این رو بخش‌های مختلف صنعتی باید تکنسین تربیت کنند. صنایع ما باید بخش‌های فنی و حرفه‌ای بسازند و آموزش‌دیدگان به معنای واقعی صنعتگر شوند نه مهندس‌هایی که با شرایط کار آشنایی ندارند. از این رو باید کارخانه‌های صنعتی آموزش‌های مرتبط با صنعت را بگذارند نه کلاس‌های آموزشی که هیچ ارتباطی با هم ندارند. به عنوان نمونه باید واحدهای تولیدی مانند دانشگاه برای نیروی کار خود برنامه‌ریزی کنند؛ چراکه بخش صنعت خود باید بخش آموزشی نیروی کار را فراهم کند تا زمان کوتاه‌تری برای پیشرفت و رونق صرف شود. متأسفانه ما در کشور نیروی انسانی زیاد داریم اما با ادبیات کار آشنایی ندارند. این موضوع یکی از دلایل نبود رونق نسبی برای صنایع کوچک می‌شود.

ارتقای تراز کیفی صنعت نگاه تولیدکنندگان به مقوله رونق در صنایع کارگرم و سرمایه‌بر متفاوت است. آنها این دو ویژگی را در ارتباط با هم می‌بینند و شرایط پیرامونی و سیاست‌گذاری دولتی را بیشتر از اصلاح ساختاری و سازمانی برای پیشرفت و رونق پراهمیت می‌بینند. علی موحد، عضو کانون انجمن‌های صنایع غذایی ایران با اشاره به چشم‌انداز پیشرفت در پسابرجام به **صنعت**

کارشناسان معتقدند هر دو دسته صنایع انسان‌محور و دستگاه‌محور برای رونق و پیشرفت کوتاه‌مدت در دوران پسابرجام باید به نقش آموزش نیروی کار، بروز رسانی دانش فنی، و سرمایه‌گذاری توجه داشته باشند. در مقابل تولیدکنندگان به نقش حمایتی دولت بیشتر تاکید می‌کنند.

درباره میزان رونق و پیشرفت در دوران پسابرجام تحلیل‌های متفاوتی ارائه می‌شود. صاحبان صنعت به ویژه در بخش صنایع کوچک و سبک با اینکه درهای اقتصادی را در دوران پسابرجام بازتر می‌بینند اما تولیدکنندگان شرایط را از حمایت دولت تا ایجاد بسترهای صادراتی قوی برای خود ترسیم می‌کنند. همچنین این رونق و پیشرفت در دوره‌های متفاوتی، میان‌مدت و بلندمدت قابل پیش‌بینی است. با این حال دستورالعمل‌های متفاوتی برای صنایع در این دوران داده می‌شود؛ از توصیه‌های اقتصادی که در قالب بازنگری سیاست‌های صنعتی و تجاری است تا انسجام سیاست‌گذاری در حوزه اقتصاد، صنعت و تجارت.

با این حال باید دید که کدام دسته از صنایع در دوران پسابرجام و در مدت کوتاه می‌توانند با رونق نسبی مواجه شوند و این رونق نسبی به چه ملزوماتی نیاز دارد. به عبارت دیگر چه پیش‌نیازهایی برای دو دسته صنایع سرمایه‌بر و کارگرم در صنایع سبک پیش‌بینی می‌شود؟ در مجموع کدام یک از این دو دسته صنایع کارگرم و سرمایه‌بر زودتر از دیگری با رونق در دوران پسابرجام رو به رو خواهد شد؟ علی اصغر پورمهین، کارشناس اقتصادی و استاد دانشگاه در پاسخ به این فرضیه‌ها و پرسش‌های **صنعت** گفت: واحدها و کارخانه‌های تولیدی که در دوران پسابرجام وارد یا راه‌اندازی می‌شوند باید بیشتر فناوری‌بر و دستگاه‌محور باشند. به علاوه اینکه زمینه اشتغال برای نیروی انسانی را فراهم کنند. از این رو باید بیشترین سهم سرمایه‌گذاری در صنایع پایین‌دستی انجام شود. صنایع دیگر مانند داروسازی بسیار فناوری‌بر هستند و در صورت بالا رفتن دانش فنی سطح وابستگی ما به کشورهای دیگر کم می‌شود. در برخی صنایع سبک دیگر همچون صنعت کفش نیز باید زمینه‌سازی برای نیروی محدودیت واردات بی‌رویه ایجاد شود. روی هم رفته می‌توان گفت که باید رویکردهای تولیدی در صنایع کوچک و سبک اصلاح شود.

از تقای ظرفیت تولید، نیازمند هماهنگی سازمان‌ها

عبدالرضا امیرتاش، کارشناس اقتصادی و استاد دانشگاه نیز به **صنعت** گفت: صنایع کشور ظرفیت زیادی در دوران پسابرجام دارند و نقش پیشرو را ایفا می‌کنند. بعد از بخش صنعت؛ کشاورزی، خدمات و گردشگری نقش مهمی دارند. با این حال باید هماهنگی و پیوستگی بین همه سازمان‌ها برقرار باشد. امیرتاش درباره رونق صنایع سبک افزود: شایهت رسیدن به این هدف، صادرات است. باید ارتباطات سیاسی، تجاری و اقتصادی